

Kyselé jablko

Motto: V životě snad každý ochutná jablko, které na povrchu vypadá lákavě, jen je nakousnout, ale po prvním nakousnutí zjistí, že je kyselé.

Foggy

KYSELÉ JABLKO

Jednou z kapitol mého života byla i činnost hodnotitele (jurymana) pro obory poštovní historie a celin. Byla to ze strany vedení tehdejší komise poštovní historie a celin veliká výzva, kterou jsem neodmítl a přijal. řada kolegů mne podporovala, někteří mne varovali. Jablko jsem okusil, zprvu chutnalo lákavě, na konci jsem si vypil i pohár hořkosti do dna. Po třetce let ukončení této záslužné činnosti jsem v sobě překonal subjektivní pocity a na faktech vykresluji, jak vše probíhalo. Byla to velká a cenná zkušenost. pOznačil jsem řadu osobností s vynikajícími charketry, narazil jsem i na smutné postavy s opačnými vlastnostmi. Ve vzpomínkách, které je potřeba sdělit už pro historii (řečí se vyrojilo dost), se snažím držet faktů a zůstat nad věcí. Fakta a souvislosti je třeba vyjevit. pro ty, kteří stáli opodál a nebyli přímými aktéry tohoto procesu, pro podporovatele, krerým zpětně ještě děkuji za vše, co pro mne udělali ale i pro ty, kteří si mysleli, že nevím. Věděl jsem. Oceňuji ty, kteří v roce 1990, kdy se lámaly ledy, přiznali, že se podlehli a mýlili se. je mi líto, že někteří aktéři již nejsou mezi námi a nemohou sdělit svá stanoviska. Zveřejňuji i jejich názory tak, abychom zachovali objektivní přístup.

PROLOG

Koncem roku 1971 jsem se stal členem Klubu filatelistů, sběratelů specializovaných oborů, 99-15 v Praze. Stalo se tak díky příteli Františku Komersovi, spolužáka z VŠE a významnému československému filatelistovi, který mne seznámil na burze U Nováků s legendou specializovaného sběratelství v filatelii Václavem Nebeským. Abych byl přesný, Václav Nebeský nepozval do Klubu 00-15 jen mne, ale i přítele Pavla Jecha, též dlouholetého filatelistu, spolužáka z VŠE a spolupracovníka z AIESECu.

Seznámení s Václavem Nebeským a rozhovor s ním u stolečku plném zajímavých poštovně historických artefaktů byl zásadní a osudový. Netrvalo dlouho a zavítali jsme do Myslíkovy ulice, kde se v tehdejší Agitačním středisku NF scházeli členové KF 00-15, který byl založen Václavem Nebeským a dalšími významnými čs. filatelisty v roce 1943. Stali jsme se členy tohoto významného klubu.

NAVRŽEN, PROZKOUŠEN A SCHVÁLEN ASPIRANTEM

Tím začal můj osud jménem **specializované obory a poštovní historie. Letos (píše se rok**

2021) na podzim jsem v zajetí tohoto magického sběratelského oboru 50 let. Stal se ze mne zanícený sběratel artefaktů poštovní historie. Ba co víc pohltila mne i další činnost : studijní, autorská, přednášková, poradenská, publicistická a recenzní. Postupně jsem se vrhl do neuvěřitelně širokého písma různých zajímavých oborů: výplatní otisky, zvláštní druhy dopravy listovních zásilek včetně kurýrní služby, cenzurní zásilky, poštovní historie mého rodného města Prahy a její předznámková razítka, poštovní historie Šumavy a poštovní historie a celiny Bangladeše a Indie, kde jsem služebně pobýval několikrát v mé obchodní kariéře. Pod vedením zkušených sběratelů a mentorů jsem pronikal do tajů a metodiky těchto oborů. Učil jsem se. Naslouchal. Získával znalosti, vědomosti a dovednosti.

Počátkem roku 1976 se cosi událo ve vedení tehdejšího Svazu československých filatelistů. Specializované obory pod mezinárodním tlakem FIPu musely být uznány i u nás. Stalo se. Nejprve se obnovila zaniklá komise specializovaných oborů, později přejmenovaná po mezinárodním vzoru na komisi poštovní historie a celin. Designovaným předsedou této staronové komise byl jmenován Vratislav Palkoska, který už „podruhé vstoupil do stejné řeky“. Komise ve zkratce KPHC zabývající se poštovní historií byla na světě. žezlo předal novému předsedovi Miroslav Polišenský, který Komisi vedl předtím. Spíše udržoval při životě bez činnosti.

Jako první věc bylo nutno stanovit a hlavně ukotvit identitu nové entity. To si vyžádalo určité vymezení pojmu poštovní historie a pročištění existujících oborů, které se pod deštník této komise dostaly. Nastalo pročištění. Řada oborů byla přijata a ukotvena, s řadou oborů se nová komise rozloučila (perfiny, lodní pošty a další). Stalo se, autorem nové koncepce byl Vratislava Palkoska, který zabezpečil i personální obsazení vznikajících sekcí. Vedoucí se rekrutovali ze dvou klubů – patnáctky (můj nový klub) a pětasedesátky. Odborná činnost oborů, které existovaly a měly členskou základnu, se podchytily. Ostatní logické obory poštovní historie z území Československa se nelegalizovaly – důvod: nebyl vedoucí, nebyla členská a sběratelská základna. Další obory se buď připojily k ostatním komisím SČSF anebo zůstaly ve vzduchoprázdnu.

Odborná činnost vyžadovala nejen odborné sekce a pracovní skupiny, ale i další sekce., které měly úzkou vazbu na sběratelství. Jednou z takových sekcí byla jurymanská sekce sdružující nejzkušenější členy KPHC, kteří byli určeni pro hodnocení exponátů poštovní historie a celin. Hodnotitelská činnost je jednou z nejdůležitějších. Na jurymanech /hodnotitelích leží velký úkol – na nich záleží, jaké hodnocení vystavovatelé dostanou. To má další důsledky – obor se může rozvíjet na základě vysokého hodnocení anebo odejít ze světa s nízkým hodnocením. Hodnocení a ocenění mohou povzbudit, ale i odradit. Morální vyspělost jurymanů oproštěných od závisti, zášti a osobních sporů je tudíž na místě. Tedy nejen odborné znalosti, ale i morální vyspělost by měla jurymana provázet. K tomu by měly pomoci i zásady pro hodnocení exponátů, které komise poštovní historie

a celin v roce 1976 neměla. Ty se vytvořily. Vedoucím jurymanské sekce poštovní historie a celin byl příslušnými orgány určen Vratislav Palkoska. V té době byli i jiní kandidáti, ale takto se rozhodlo. Po odborné stránce nebylo pochyb.

Nastal jeden velký problém. Tato staronová komise neměla žádné členy, tedy jurymany specializované na poštovní historii a celiny. Tím vystavovatelská činnost hodně utrpěla. Trvalo dlouho než se zvláštním klíčem (bez zkoušek) určili v komisi její členové – noví jurymani s oprávněním, které vycházelo ze zhodnocení teoretických a praktických znalostí několika jedinců – členů nově vzniklého aktivu poštovní historie, a ve větší míře též z pověsti a osobních pocitů a zkušeností. V prvním kole se vytvořili okruh českých a moravských jurymanů. Mezi nimi byli: Vratislav Palkoska, Václav Nebeský, Oldřich Štaffa, Miroslav Polišenský, Miroslav Blaha, Jiří Nekvasil. Na Slovensku jurymany či v postavení na předstupních bylo více kolegů – tuším, že v roce 1980 jimi byli Jozef Obert, Ivan Tvrdý, kolega Diča a snad i Pavol Hallon Slovensko bylo v i v těchto otázkách autonomní. .. Jurymanem byl i František Žampach z Brna, ale do nově vzniklé sekce poštovně historických jurymanů se nedostal. Jurymanské řízení neprobělo, vše záviselo na rozhodnutí jednoho či několika lidech, kteří rozhodli o jmenování vybraných osob přímo do funkce jurymana. Na jednu stranu to bylo pochopitelné, na začátku někdo musel být jmenován, na druhé straně....?

Někteří se začali zúčastňovat občas práce v jury na soutěžních výstavách, někteří nebyli ani SČSF do hodnotitelských komisí jmenováni. Byla i třetí skupina - ač byli jmenováni vedením Komise a Svazu, nejurovali z rozličných důvodů. Prostě nechťeli. Pomalu, velmi pomalu se rodila kritéria pro ty, kteří se chtěli stát či byli vyhlédnuti jako tipy na budoucí jurymany. Jiří Nekvasil po roztržce s Vratislavem Palkoskou privilegium být nominován do jury ztratil. Tím jurymanské sekce PHC ztratila významného filatelistu. Řada výstav se musela obejít bez kmenových jurymanů PHC a tuto funkci zastávali kolegové z komise čs. známky či teritoriální komise. Nespokojenost vystavovatelů s hodnocením zesilovala.

Koncem 70. let oko padlo na Jozefa Tekela a na mou maličkost. Později k nám přibyli další (jako např. kolega Martinka, známý slovenský celinář). Ajurymanský proces začal.

Dodávám, že zesílil i tlak na jurymany z hlediska politického a odborného. Předsedou sekce jurymanů SČSF byl předseda SČSF Ladislav Dvořáček v letech 1980 – 1984. Plán komise jurymanů byl vypracován předsedou a na plénu přednesen tehdejším tajemníkem ÚV SČSF J. Hoffmanem.

Před komisí byl nelehký úkol při přípravě a výchově aspirantů a kandidátů na jurymany a na jurymany samotné (postup byl trojstupňový) Tlak na sekce u všech komisí byl jednak ze shora, ale i ze zdola.

SČSF měl v roce 1980 celkem 90 aspirantů, kandidátů a jurymanů pro celou čs. filatelii. . Minimum z nich bylo uznanými hodnotiteli pro obor poštovní historie a celin.

Za této situace mi někdy v roce 1978 Vratislav Palkoska nabídl, abych se stal aspirantem

na jurymana PHC. Nabídku jsem přijal. Měl jsem za sebou už několik let práce v nové komisi poštovní historie a celin, již jsem vystavoval, bavilo mne přednášet, věnoval jsem se řadě sběratelských oborů, vytvořil jsem i první poštovně historické články a práce včetně prvních katalogů (výplatních otisků), s kolegou a přítelem Miroslavem Bouškou jsme začali publikovat Katalog výplatních otisků Československa 1926 – 1939 a později 1945 - 1948 ve Filatelistických sešitech (Filatelii) Proběhlo aspirantské řízení a já jsem obdržel tuto akreditaci. Organizačně jsme se věnoval redaktorství dvou zpravodajů – Zpravodaji komise a bulletinu Výplatní otisky. Zastával jsem i funkci tajemníka sekce otisků výplatních strojů, kterou vedl v té době Miroslav Bouška. Požadavky na mně kladené ze strany Svazu jsem z velké části splňoval. v dalším pokračování s u nich zastavím podrobněji..

Byl mi stanoven i plán požadavků, které byly předpokladem k úspěšnému postupu na kandidáta jurymanství. Začal jsem se vzdělávat a zvolil jsem si i jiné obory k zesílení mé kvalifikace a rozšíření znalostí v oborech poštovní historie a celin. Měl jsem čas, s novými kandidáty se moc v té době nespěchalo. Novým předsedou jurymanské komise se stal Severín Zrubec ze Slovenska. Další řízení (2. stupně) - **zkoušky na kandidáta na jurymana byly stanoveny na rok 1983. Dost času na splnění nastíněných požadavků a přípravu.**

pokračuje

Obrazová příloha:

Dnes tři přílohy -

a/ dva nacyklostylované listy z materiálu svazu, které jsem jako člen jurymanské komise začal dostávat (titulní strana návrhu činnosti 1980 - 1984) a zápisu z 1. plenární schůze a semináře komise jurymanů.

b/ pozvánky k mé první oficiální práci v jury jako pozorovatele na Oblastní výstavě poštovních známek Příbram 1982 (předsedou jury byl dr. Vratislav Palkoska, můj jurymanský mentor a podporovatel),

c/ práce v jury jako pozorovatel jsem se začal zúčastňovat i dříve. Velkou zkušeností byla má práce v jury, která hodnotila exponáty na Národní výstavě poštovní historie a celin OSTRAVA 80. Mé hodnocení a představy o medailích jsem si poznamenal v Seznamu exponátů. Se závěrečným protokolem jury jsem moc nelišil. To jsme již jurovaly podle nových schválených pravidel pro hodnocení exponátů PH + C.

To byla, panečku, výstava, doslova našlapaná kvalitními exponáty z oborů PH + C - velká vysoká škola filatelie. začátek jurymanské kariéry nemohl být lepší. Během několika dnů jsem skočil do neznámé vody, musel jsem plavat, poučil jsem se odborně, ale získal jsem i znalosti ze vztahu mezi pravidly hodnocení a exponáty. Slušný, ale náročný začátek.

Praha dne 12. března 1990

Vážený pane předsedo,

dne 9. ledna 1988 jsem se na základě své žádosti zúčastnil jurymanského řízení v oboru poštovní historie.

Žádost o řízení jsem odůvodnil ve svém dopise z 29. 10. 1984 a dále ve svém dopise z 25. 5. 1987 jednak úspěšným řízením na kandidáta na jurymana oboru poštovní historie a celin, které se uskutečnilo v Olomouci dne 6. listopadu 1983, dále pak další aktivní činností v rámci SČSF (intenzivní práci v jury několika různých výstav, proti které nikdy nikdo nevzněl námitky, funkcionářskou aktivitou - vykonával jsem od roku 1975 nepřetržitě několik významných funkcí v rámci KPH SČF, KPH SČSF a samotného SČSF, rozsáhlou publikační činností včetně prací velkého rozsahu, pravidelnou přednáškovou činností a v neposlední řadě i permanentní výstavní činností). Na podporu a pro oživení paměti příkládám jednak můj jurymanský list a jednak stav mého sběratelského zájmu a aktivity ke dni 27. 10. 1987.

Během dvouhodinového řízení, které se omežilo rozporu se Směrnicí SČSF pro výběr, přípravu a ustanovení svazových jurymánů, pouze na několik desítek bez souvislosti řízených exaktních otázek připomínajících zkoušky ze základní školy anebo nechvalně známé pohovory z totalitních dob (jedinou logickou součástí bylo objasnění Generálního řádu a Oborového řádu pro budování a hodnocení exponátů na výstavách SČSF), jsem obdržel negativní verdikt zkušební komise ve složení dr. S. Zrubeck, dr. Vr. Palkoska, M. Blaha, ing. M. Bokvaj a ing. M. Polišenský. Podotýkám, že otázky kladl z velké části jen dr. Vr. Palkoska, se kterým nemám od roku 1984, kdy jsem byl jmenován do funkce předsedy KPH SČSF, dobré vztahy. Částečně se tázali M. Blaha a ing. M. Bokvaj.

Řízení se dle kapitoly B, článek 3 mělo soustředit na tyto okruhy:

- hodnocení praktické činnosti kandidáta ve funkci člena jury,
- hodnocení aktivity v příslušné odborné komisi národního svazu, v její jurymanské sekci, v komisi národního svazu, jako i v jiných svazových orgánech,

- hodnocení publikační činnosti v období od kandidátského řízení,
- písemné vyjádření konzultanta o činnosti a práci kandidáta v uplynulém období,
- praktické hodnocení předloženého exponátu anebo jeho části.

Řízení se vyšlo prvního čtyřem následnostem, které jsou předepsány, a omezovalo se z tohoto výřtu jen na poslední bod (praktické hodnocení exponátu).

Přehled řízení byl před vlastním konáním i během něj ovlivněn, jak jsem se později dozvěděl z čet dvou účastníků sběratelské komise, a to v můj neprospěch. Z výše uvedených důvodů hodnotím jurymanské řízení jako neobjektivní, tendentní a odporující schváleným směrnicím.

Vzhledem k tomu, že ani současné struktury a jejich personální obsazení nedáví dostatečnou záruku, že by opakované řízení dopadlo s úspěchem, dávám Vám, vážený pane předsedo, k Vaší úvaze aplikaci bodu 4 kapitoly D zmíněných Směrnic pro výběr, přípravu a ustanovení svazových jurymánů, a to jmenování mě osobu jako jurymana oboru poštovní historie přímo PUV SČSFF vzhledem k tomu, že jsem podstatný dílník i kapitoly D prakticky splnil a splňuji i nadále - znalosti Operativního a Oborového řádu byly prokázány (viz záznam ze jurymanského řízení), dále dlouhá léta publikuji a v nešetrné době jsem dokončil s přiletem L. Janů rozsáhlý další díl Katalogu výplavních vzácností z území Československa (1946-1988) mimořádných účastníků, stále vypracovávám a nadále pracuji v různých sekcích KPH a TK SČSFF. Práce jury ale čl. 2 se též zúčastňuji podle potřeb SČSFF.

Věřím, vážený pane předsedo, že má žádost vyhoví, zejména po zorném úhlem neobjektivního posledního řízení a zejména proto, že stav a struktura jurymánů pro obor poštovní historie se nachází v naprosto katastrofálním stavu (tak rozsáhlý obor jakým poštovní historie je má jen 5 jurymánů vysokého věku, z nichž jen někteří jsou schopni jurovat na výstavách). Toto je vše ke škodě poštovní historie jako uceleného oboru v rámci struktury SČSFF.

Očekávám Vaši odpověď a pevně věřím, že rozhodnete tak, aby se tato situace spravedlivě vyřešila.

S filatelistickým pozdravem

Co: dr. Karel Špaček, předseda KPH SČSFF

Ing. Ivan Laiš
Kolářského 1426
149 00 Praha 4

DOPIS
ČÍSLOVÝ AŽ K KAPITOLAVI
VĚC: ZUBRCE

Praha dne 8. 7. 1990

Milý příteli,

obdržel jsem Tvůj dopis z 1. 7. týkající se dalšího postupu v nechtěné záležitosti mého jurymanství. Děkuji Ti za Tvou zprávu i za to, že jsi se v této záležitosti angažoval.

I když se týká tento případ mé osoby, je to případ exemplární a dokazuje slabiny SČSFF. Ukazuje na to, jak by se postupovat nemělo a bohužel cítím, že jeho nedůsledné řešení bude mít následky pro celkovou jurymanskou činnost, výstavnictví poštovní historie a i reputaci "obzvláště SČSFF", zase bohužel ke škodě sběratelů a vystavovatelů.

Z Tvého dopisu, dalších informací mých přátel a podivných konstatací na PUV mám velmi smíšené pocity, které mne ubezpečují, že ani další řízení nebude k ničemu.

Velmi se podivuji nad poznámkou dra. Zrubce, že jsem se nedostavil k nějaké schůzce s ním a že to je můj opakovaný přístup. K žádné schůzce s drem Zrubcem jsem odledna 1988 dodnes nebyl zván, takže jsem se tam nemohl dostavit. Nicméně počkám na jeho dopis a řádně mu odpovím. Složení komise je též prapodičné, jakož i diskuse o něm /ing. Polišínský byl jedním z popravců čtyř při jurymanském řízení!/.

Na celé věci mne nemrší postup a diskuse kolem této ubohosti /jsem na ní z funkcionářství ve Svazu zvyklý a nedělním si iluze o věštině soudaných členech SČSFF a jeho orgánů, to nejsou jen převládající kabátů, ale něco horšího.../. Mrzí mne, že jsem se musel ozvat já sám. Nikoho to nenapadlo, ani ty, kteří se vrhají do pseudorehabilitací postižených, a bohužel ani orgán, který by to měl mít víc než na sdrcení komisi poštovní historie, kterou vedeš. Obávám se, že hrůzná politika jurymanské sekce dovede tuto činnost k divným koncům. Jurymané nám pořádně zastávají, fyzicky i duševně. Navíc tržní ekonomika jim pravděpodobně znemožní jejich jízdy za peníze SČSFF. Pak je propast mezi nimi a mladými, kteří nám též postupně stárnou a mechovatí. K čemu to je? Bud bude docházet ke stále méně objektivním hodnocením ze strany řádných jurymánů FH anebo tuto úlohu převezmou jurymané ostatních oborů, o jejichž úrovni se nemusím vyjadřovat. To je příliš drahý luxus na jeden z významných oborů čs. filatelie, jakým FH je. Takže tady Tě a Tvé druhy ve vedení KPH čeká velký kus práce.

Takže vyčkám na dopis dra. Zrubce a podle obsahu a jeho návrhu se rozhodnu, jak dál. Pokud nebude návrh v souladu s Jurymanským řádem a mým vyjádřením z 12.3., bohužel ztratím jednoho jurymana. Zesunu se se sám Ad Azta.

Postiliony 11-14 já nemám, zkus zavolat Ludka Janů do práce. Pokud je má, rád Ti je předá. Máš u mne stále kroniku, kterou bych rád předal dál. Potíže s tiskem chápu, prožil jsem v této džungli 13 let.

Takže díky a přejí hodně úspěchu v řízení FH.

I. Laiš

Národní výstava PH+C OSTRAVA 80

